C/2026/3687

5.8.2026

P10_TA(2026)0008

Žádost o posudek Soudního dvora ve věci slučitelnosti navrhované dohody o partnerství mezi EU a Mercosurem (EMPA) a prozatímní dohody o obchodu (iTA) se Smlouvami

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 21. ledna 2026 týkající se žádosti o posudek Soudního dvora o slučitelnosti zamýšlených smluv o navrhované Dohodě o partnerství mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na jedné straně a Společným jihoamerickým trhem, Argentinskou republikou, Brazilskou federativní republikou, Paraguayskou republikou a Uruguayskou východní republikou na straně druhé a o navrhované Prozatímní dohodě o obchodu mezi Evropskou unií na jedné straně a Společným jihoamerickým trhem, Argentinskou republikou, Brazilskou federativní republikou, Paraguayskou republikou a Uruguayskou východní republikou na straně druhé (2026/2560(RSP))

(C/2026/3687)

Evropský parlament,

— s ohledem na zamýšlenou Dohodu o partnerství mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na jedné straně a Společným jihoamerickým trhem, Argentinskou republikou, Brazilskou federativní republikou, Paraguayskou republikou a Uruguayskou východní republikou na straně druhé (12450/2025),

— s ohledem na zamýšlenou Prozatímní dohodu o obchodu mezi Evropskou unií na jedné straně a Společným jihoamerickým trhem, Argentinskou republikou, Brazilskou federativní republikou, Paraguayskou republikou a Uruguayskou východní republikou na straně druhé (12419/2025),

— s ohledem na návrh rozhodnutí Rady o uzavření Dohody o partnerství mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na jedné straně a Společným jihoamerickým trhem, Argentinskou republikou, Brazilskou federativní republikou, Paraguayskou republikou a Uruguayskou východní republikou na straně druhé jménem Evropské unie (COM(2025) 0357),

— s ohledem na návrh rozhodnutí Rady o uzavření Prozatímní dohody o obchodu mezi Evropskou unií na jedné straně a Společným jihoamerickým trhem, Argentinskou republikou, Brazilskou federativní republikou, Paraguayskou republikou a Uruguayskou východní republikou na straně druhé jménem Evropské unie (COM(2025)0339),

— s ohledem na návrh rozhodnutí Rady o uzavření Dohody o partnerství mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na jedné straně a Společným jihoamerickým trhem, Argentinskou republikou, Brazilskou federativní republikou, Paraguayskou republikou a Uruguayskou východní republikou na straně druhé jménem Evropské unie (12443/2025),

— s ohledem na rozhodnutí Rady ze dne 9. ledna 2026 o podpisu jménem Unie a prozatímním provádění Prozatímní dohody o obchodu mezi Evropskou unií na jedné straně a Společným jihoamerickým trhem, Argentinskou republikou, Brazilskou federativní republikou, Paraguayskou republikou a Uruguayskou východní republikou na straně druhé (12417/1/2025 REV 1),

— s ohledem na návrh rozhodnutí Rady o uzavření Prozatímní dohody o obchodu mezi Evropskou unií na jedné straně a Společným jihoamerickým trhem, Argentinskou republikou, Brazilskou federativní republikou, Paraguayskou republikou a Uruguayskou východní republikou na straně druhé jménem Evropské unie (12418/1/2025 REV 1),

— s ohledem na čl. 3 odst. 5, čl. 4 odst. 3, čl. 10 odst. 3 a čl. 13 odst. 2 a článek 21 Smlouvy o Evropské unii (dále jen „SEU“),

— s ohledem na článek 218 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“), a zejména na články 2, 4, 5, 6, 8, 10 a 11 této smlouvy,

— s ohledem na články 11, 168, 169, 171 a 191 SFEU,

— s ohledem na články 35, 37 a 38 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“),

— s ohledem na směrnice Rady pro jednání o dohodě mezi Evropskou unií a čtyřmi zakládajícími členy Mercosuru – Argentinou, Brazílií, Paraguayí a Uruguayí – z roku 1999 (dále jen „směrnice pro jednání z roku 1999“),

— s ohledem na principiální dohodu mezi Evropskou unií a čtyřmi zakládajícími členy Mercosuru – Argentinou, Brazílií, Paraguayí a Uruguayí – ve znění sjednaném v roce 2019 a na její nové a revidované kapitoly a protokoly a přílohy,

— s ohledem na posudek Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“) 1/17 ze dne 30. dubna 2019 ke Komplexní hospodářské a obchodní dohodě (CETA) mezi Kanadou na jedné straně a Evropskou Unií a jejími členskými státy na straně druhé a posudek SDEU 2/15 ze dne 16. května 2017 k Dohodě o volném obchodu mezi Evropskou unií a Singapurskou republikou,

— s ohledem na rámcovou dohodu o vztazích mezi Evropským parlamentem a Evropskou komisí ([1]), zejména na body 23–29 této dohody týkající se mezinárodních dohod,

— s ohledem na závěry Rady ze dne 22. května 2018 o sjednávání a uzavírání obchodních dohod EU (dále jen „závěry Rady z roku 2018“), zejména na bod 3 těchto závěrů,

— s ohledem na čl. 117 odst. 6 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že v roce 2019 Komise zveřejnila principiální dohodu shrnující „výsledky jednání o obchodní části dohody o přidružení mezi EU a Mercosurem“; vzhledem k tomu, že v prosinci 2024 Komise oznámila, že dokončila jednání o dohodě mezi EU a Mercosurem; vzhledem k tomu, že dne 3. září 2025 Komise předložila dohodu mezi EU a Mercosurem jako dva paralelní právní texty, a to dohodu o partnerství mezi EU a Mercosurem a prozatímní dohodu o obchodu, a předložila Radě své návrhy na podpis a uzavření dohody o partnerství mezi EU a Mercosurem; vzhledem k tomu, že dohoda o partnerství mezi EU a Mercosurem je smíšená rámcová dohoda, která vyžaduje jednomyslné schválení v Radě, souhlas Evropského parlamentu a ratifikaci všemi 27 členskými státy, aby mohla plně vstoupit v platnost; vzhledem k tomu, že prozatímní dohoda o obchodu se vztahuje pouze na ta ustanovení, která spadají do výlučné pravomoci EU, a ke vstupu v platnost vyžaduje pouze kvalifikovanou většinu v Radě a souhlas Evropského parlamentu;

B. vzhledem k tomu, že meziregionální rámcová dohoda o spolupráci z roku 1995, která tvoří základ směrnic pro jednání z roku 1999, byla ve své preambuli prezentována jako „předstupeň jednání o meziregionální dohodě o přidružení“ a jako dohoda, jejímž cílem je „připravit podmínky pro vytvoření meziregionálního přidružení“;

C. vzhledem k tomu, že směrnice pro jednání z roku 1999 opravňovaly ke sjednání dohody o přidružení se zeměmi Mercosuru, která by vyžadovala jednomyslné rozhodnutí Rady a ratifikaci vnitrostátními parlamenty; vzhledem k tomu, že v době, kdy byl tento mandát udělen a schválen, nebylo možné předvídat ani oblast působnosti

([1]) Úř. věst. L 304, 20.11.2010, s. 47, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2010/1120/oj.

prozatímní dohody o obchodu, ani její důsledky pro právo veta členských států; vzhledem k tomu, že Rada potvrdila svůj postoj v závěrech Rady z roku 2018 a uvedla, že „[j]e na Radě, aby rozhodla, zda zahájí jednání na tomto základě. Je rovněž na Radě, aby případ od případu rozhodla o rozdělení obchodních dohod. V závislosti na jejich obsahu by dohody o přidružení měly být smíšené. Ty, jež jsou nyní sjednávány, např. dohody s Mexikem, Mercosurem a Chile, zůstanou smíšenými dohodami“; vzhledem k tomu, že obchodní dohoda mezi EU a Mercosurem, která byla principiálně dohodnuta v červenci 2019, rovněž odkazuje na dohodu o přidružení mezi EU a Mercosurem; vzhledem k tomu, že odchylka od směrnic pro jednání z roku 1999 a závěrů Rady z roku 2018 by mohla být považována za neslučitelnou s právem EU;

D. vzhledem k tomu, že vnitrostátní parlamenty různých členských států již daly najevo svůj nesouhlas s ratifikací dohody mezi EU a Mercosurem přijetím příslušných usnesení; vzhledem k tomu, že rozdělení dohody mezi EU a Mercosurem na dva samostatné právní texty, a to dohodu o partnerství mezi EU a Mercosurem a prozatímní dohodu o obchodu, představuje obcházení práva vnitrostátních parlamentů ratifikovat prozatímní dohodu o obchodu; vzhledem k tomu, že je důležité zajistit účinné konzultace s občany, Evropským parlamentem, vnitrostátními a regionálními parlamenty, občanskou společností a dalšími příslušnými zúčastněnými stranami v každé fázi postupu, aby byla zaručena demokratická odpovědnost;

E. vzhledem k tomu, že kapitola 21, čl. 21.4 písm. b) a kapitola 1, čl. 1.3 písm. k) prozatímní dohody o obchodu zavádějí nově koncipovaný „mechanismus nebo doložku o obnovení rovnováhy“, který umožňuje druhé straně požadovat náhradu, pokud „opatření uplatňované druhou stranou ruší nebo podstatně snižuje jakoukoli výhodu, která pro ni vyplývá ze zahrnutých ustanovení, způsobem nepříznivě ovlivňujícím obchod mezi stranami, bez ohledu na to, zda je takové opatření v rozporu s ustanoveními této dohody, není-li výslovně stanoveno jinak“; vzhledem k tomu, že cílem tohoto mechanismu je kompenzovat hospodářský dopad právních předpisů nebo postupů obchodního partnera, a to i v případě, že tyto předpisy nebo postupy neporušují ustanovení dohody; vzhledem k tomu, že například v kapitole 21 prozatímní dohody o obchodu se v článcích 21.20 a 21.21 stanoví, že protiopatření bude pozastaveno až poté, co bude dané opatření „zrušeno nebo změněno tak, aby toto zrušení nebo podstatné zmenšení výhod bylo odstraněno“; vzhledem k tomu, že tento mechanismus by země Mercosuru mohly využít k nátlaku na EU, aby nepřijímala nebo neprosazovala právní předpisy a další opatření týkající se ochrany klimatu a životního prostředí, bezpečnosti potravin nebo zákazu některých pesticidů;

F. vzhledem k tomu, že výklad brazilské vlády ohledně časové působnosti doložky o obnovení rovnováhy se liší od výkladu Komise, neboť Brazílie se domnívá, že se použije zpětně již od roku 2019;

G. vzhledem k tomu, že tato doložka je rozsáhlejší než stávající doložky v předchozích dohodách o volném obchodu uzavřených EU a že se svou působností a obsahem liší od doložky stanovené ve Všeobecné dohodě o clech a obchodu (GATT) a v čl. 26 odst. 1 ujednání WTO o řešení sporů; vzhledem k tomu, že doložka o obnovení rovnováhy obsažená v dohodě GATT nebyla nikdy použita proti právním předpisům o udržitelném rozvoji, pravděpodobně proto, že by se na takové právní předpisy vztahovala obecná doložka o výjimkách podle článku XX GATT;

H. vzhledem k tomu, že možnost, že země Mercosuru získají kompenzaci za obchodní dopady opatření EU v oblasti udržitelnosti, by mohla podnítit spolunormotvůrce EU, aby tato opatření nepřijali a vyvinuli tlak na Komisi, aby zrušila stávající právní předpisy, změnila je nebo zastavila jejich provádění; vzhledem k tomu, že tento mechanismus by mohl mít dopad zejména na právní předpisy, jejichž cílem je zachovat práva chráněná zásadami obsaženými v Listině a ve Smlouvách, na nichž spočívá právní řád EU;

I. vzhledem k tomu, že mezi EU a zeměmi Mercosuru existují značné rozdíly, pokud jde o právní předpisy týkající se výroby potravin a hygienických a veterinárních norem; vzhledem k tomu, že dohoda mezi EU a Mercosurem omezuje auditní a kontrolní opatření pro dovoz zemědělských produktů z Mercosuru; vzhledem k tomu, že kapitola 6 prozatímní dohody o obchodu o sanitárních a fytosanitárních opatřeních zahrnuje několik opatření, která oslabují stávající kontrolní mechanismy; vzhledem k tomu, že v souladu s čl. 6.12 odst. 2 této dohody jsou sanitární a fytosanitární opatření přijatelná pouze tehdy, jsou-li dočasná a přezkoumána „v přiměřené lhůtě“; vzhledem k tomu, že podle práva EU není uplatnění zásady předběžné opatrnosti podmíněno takovým požadavkem;

J. vzhledem k tomu, že kapitola 18 prozatímní dohody o obchodu, která se týká obchodu a udržitelného rozvoje, omezuje uplatňování zásady předběžné opatrnosti, zejména na situace, kdy „existuje [...] riziko závažného zhoršení životního prostředí nebo pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci“; vzhledem k tomu, že tato omezení mohou vést ke snížení úrovně ochrany zdraví, spotřebitelů a životního prostředí v EU; vzhledem k tomu, že současná opatření EU povolená v rámci zásady předběžné opatrnosti EU by mohla být napadena před rozhodčím tribunálem a mohla by odůvodnit kompenzace;

1. je znepokojen tím, že rozdělení dohody EU s Mercosurem na dohodu o partnerství mezi EU a Mercosurem a prozatímní dohodu o obchodu může být neslučitelné s čl. 218 odst. 2 a 4 SFEU, jakož i se zásadou svěření pravomocí, zásadou institucionální rovnováhy a zásadou loajální spolupráce zakotvenou v čl. 4 odst. 3 a čl. 13 odst. 2 SEU; obává se, že mohly být porušeny směrnice pro jednání vydané Radou, což by mohlo ovlivnit pravidla hlasování v Radě a zabránit vnitrostátním parlamentům, aby se k dohodě legitimně vyjádřily;

2. je znepokojen tím, že mechanismus obnovení rovnováhy stanovený v dohodě EU s Mercosurem může být neslučitelný přinejmenším s články 11, 168, 169 a 191 SFEU a články 35, 37 a 38 Listiny a může ohrozit schopnost EU zachovat autonomii právního řádu EU;

3. je znepokojen tím, že dohoda o partnerství mezi EU a Mercosurem a prozatímní dohoda o obchodu mohou ohrozit uplatňování zásady předběžné opatrnosti, což by mohlo vést k neslučitelnosti přinejmenším s články 168, 169 a 191 SFEU, jakož i s články 35, 37 a 38 Listiny; rovněž se obává, že by mohlo dojít k negativním dopadům na zásadu předběžné opatrnosti, protože by rozhodčí tribunál získal pravomoc posuzovat uplatňování zásady předběžné opatrnosti ze strany EU;

4. rozhodl se požádat Soudní dvůr v souladu s čl. 218 odst. 11 SFEU o posudek o slučitelnosti zamýšlené dohody a návrhu EU na uzavření dohody o partnerství mezi EU a Mercosurem a prozatímní dohody o obchodu a postupu, který byl použit ve snaze o uzavření těchto dohod, se Smlouvami;

5. pověřuje svou předsedkyni, aby podnikla všechny kroky nezbytné k získání posudku Soudního dvora a aby předala toto usnesení pro informaci Radě a Komisi.